

[Tilmeld dig RÆSONs gratis Nyhedsbrev...](#)[Tilmeld](#)[Login](#) | [RSS](#) | [Facebook](#) | [Twitter](#) |[Søg](#)[ABONNEMENT](#) [RÆSON LIVE](#) [WEBSHOP](#) [UNDERVISNING](#) [ARKIV](#) [OM OS](#) [WHAT IS RÆSON?](#) [REDAKTIONEN](#)

RÆSON

Vidensfestival 2023:
Lørdag 25. marts 10-17
i Imperial

Seks hjerter til Æra i Politiken – nyt nummer ude nu

Lav et arrangement med RÆSON

Klima- og Omstillingsrådet: Danmarks mål om 70 pct. reduktion i 2030 er ikke en retfærdig fordeling af ansvaret for at begrænse temperaturstigningen til 1,5 grader

16.03.2022

Den styrende målsætning bag de mange danske klimaaftaler gennem de sidste to år, lever ikke op til klimalovens hensigt om, at Danmark skal være et foregangsland. Målet flugter heller ikke med princippet nedfældet i Parisaftalen om fælles, men differentieret ansvar mellem verdens lande i kampen for at begrænse den globale opvarmning til 1,5 grader.

RÆSONS KOMMENTARSERIE og udvalgte podcastserier er gratis. Det er muligt at lave dette indhold gratis, takket være vores abonnenter: RÆSON er totalt uafhængigt og modtager ingen støtte. Et årsabonnement koster blot 250 kr./200 for studerende og pensionister (inkl. 4 trykte magasiner sendt med posten, nye betalingsartikler hver uge, rabatter, fordele og fribilletter) – [klik her](#)

[Privacy & Cookies Policy](#)

Kommentar af Klima- og Omstillingsrådet: Ph.d.-studerende Joachim Peter Tilsted, professor Jens Friis Lund, Ph.d. og postdoc Anders Bjørn, lektor Anders Blok, analytiker Charlotte Louise Jensen og Ph.d.-studerende Asker Voldsgaard

Siden indførelsen af klimaloven har debatten om dansk klimapolitik fokuseret på, hvordan man når målet om at nedbringe de årlige drivhusgasudledninger med 70 pct. i 2030 relativt til udledningen i 1990. Samtidig er spørgsmålet om, hvorvidt denne målsætning overhovedet er meningsfuld gledet i baggrunden.

Der er dog god grund til fortsat at diskutere 70 pct.-målsætningen. Målsætningen om 70 pct.-reduktion i 2030 er nemlig *ikke* i overensstemmelse med en retfærdig fordeling af ansvaret for at begrænse temperaturstigningen til 1,5 grader. Den styrende målsætning bag de mange aftaler om affald, transport, byggeri, olie- og gasindvinding i Nordsøen, CO₂-fangst og -lagring, landbrug, havvind, osv. gennem de sidste to år, lever altså ikke op til klimalovens hensigt om, at Danmark skal være et foregangsland. Målet flugter heller ikke med Parisaftalens henvisning til princippet om fælles, men differentieret ansvar mellem verdens lande i kampen for at begrænse den globale opvarmning til 1,5 grader. Det er resultaterne af Klima- og Omstillingsrådets nye analyse af det danske klimamål.

Er dansk klimapolitik ambitiøs?

Det kan umiddelbart syne overraskende, at det danske klimamål er uretfærdigt og utilstrækkeligt. Overraskende, fordi retorikken omkring 70 pct.-målet som ambitiøst og vidtgående er stærk og tilsyneladende bredt forankret. Når klimaaktivister, grønne NGO'er og andre kritikere taler i hårde vendinger om dansk klimapolitik, kritiserer de regeringen for fodslæberi og risikobetonet tekno-optimisme. Bekymringerne går primært på, hvorvidt og hvordan vi når målet, men berører kun sjældent spørgsmålet om 70 pct.-målets natur.

Måske fordi 70 pct.-målsætningen sidestillet med Parisaftalen i forbindelse med vedtagelsen af klimaloven blev, mens dansk klimapolitik blev karakteriseret som en af de mest ambitiøse i verden. Men hvorfor konkluderer vi nu det modsatte?

Det gør vi primært fordi, vi tager højde for principper om klimaretfærdighed. Klimaretfærdighed dækker over en ligeværdig og fair fordeling af klimaskader, udledningsreduktioner og klimatilpasning.

Faktisk kunne man allerede ved indførelsen af klimaloven med en simpel analyse vise, at 70 pct.-målet ikke var foreneligt med principper om klimaretfærdighed. En kort gennemgang af klimakrisens natur og vores udregninger hjælper med at illustrere hvorfor.

**Fordeling af budgettet
tager ikke højde for den
enorme ulighed mellem
lande hvad angår historisk
ansvar, kapacitet til grøn
omstilling og tilfredsstillelse
af behov**

Det globale budget for drivhusgasudledninger

Klimaforandringerne er et såkaldt 'stock'-problem. Det betyder, at det er den samlede mængde drivhusgasser i atmosfæren, som bestemmer temperaturstigningen. Fordi CO₂ forbliver i atmosfæren i tusinder af år, er det den samlede udledning over tid, som er vigtig. Det kortvarige fald i drivhusgasudledninger i 2020 som følge af pandemien havde derfor nærmest ingen betydning for de fremtidige temperaturstigninger.

Den lange levetid, som CO₂ har, betyder, at det gælder om at reducere udledningen til nul hurtigst muligt. Kun ved reel nul-udledning stopper man temperaturstigningerne.

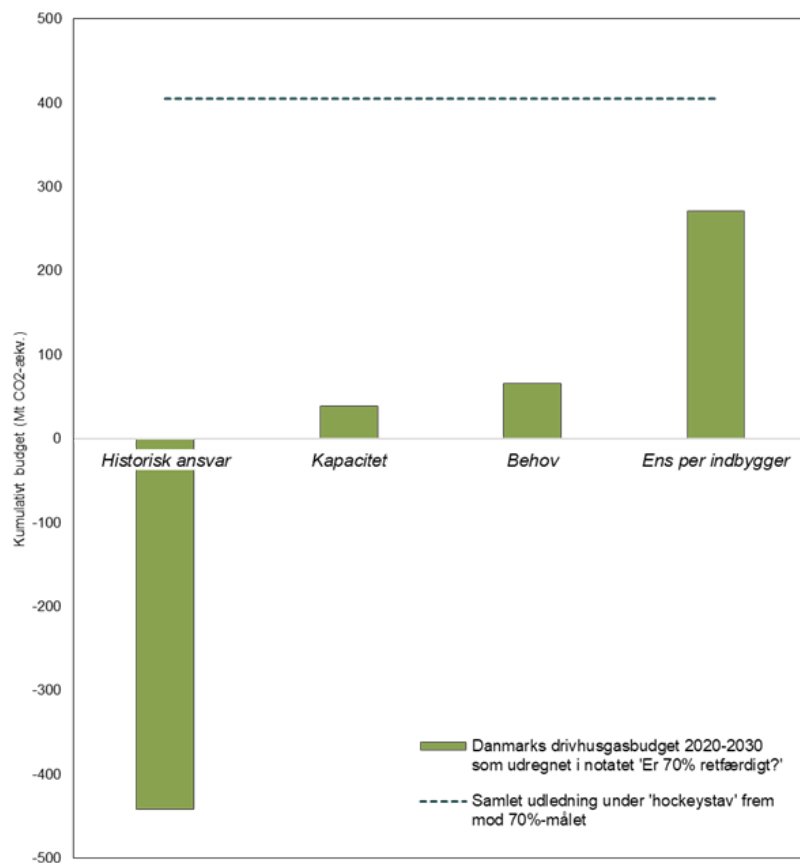
Det betyder også, at man kan udregne et budget for, hvor meget CO₂ der maksimalt må udledes globalt, før det medfører en bestemt temperatur.

Der findes altså et budget for mængden af udledninger givet målsætningen om at begrænse temperaturstigningen til 1,5 grader. Denne mængde hænger sammen med sandsynligheden for at overholde temperaturmålet. Jo større sandsynlighed jo mindre et budget og omvendt.

Men fordi dette budget beregnes for det samlede klimasystem, er det ikke givet, hvordan det skal fordeles mellem lande. Og det er netop her, at klimaretfærdighed kommer ind i billedet.

Fordelingsprincipper og ideer om klimaretfærdighed

For at komme fra et globalt drivhusgasbudget til et dansk har vi anvendt forskellige tilgange. Resultaterne fremgår af figuren.

På tværs af alle fordelingsprincipper er den danske indsats utilstrækkelig. Der er dog markante forskelle principperne imellem.

Figuren viser den samlede udledningen i perioden 2020-2030 som er i overensstemmelse med forskellige principper for fordeling af det globale budget for drivhusgasser. Figuren viser også et overslag for de samlede udledninger i indeværende årti, hvis man lever op til klimamålene i henholdsvis 2025 og 2030 og satser på store reduktioner tæt på 2030 (i tråd med regeringens såkaldte 'hockeystavs'-tilgang).

En mulighed er at fordele budgettet ligeligt mellem alle verdens indbyggere. Med dette 'ens per indbygger'-princip får alle individer det samme budget fra nu af og frem. Det var også denne tilgang, som Klimarådet anvendte i deres vurdering af det danske klimamål. Men er det retfærdigt?

Ud fra principper om klimaretfærdighed er svaret nej. Det er der flere grunde til. Kort sagt tager en lige fordeling af budgettet ikke højde for den enorme ulighed mellem lande hvad angår historisk ansvar, kapacitet til grøn omstilling og tilfredsstillelse af behov.

Historisk ansvar peger på, at dem som har forårsaget klimakrisen, også bærer det

største ansvar for at begrænse den. Denne idé er på mange måder ganske simpel. Den tilsiger, at der bør være proportionalitet i ansvar og indsats. En ligelig fordeling af budgettet overser således, at Danmark især historisk set – men også i dag – har relativt høje drivhusgasudledninger per indbygger.

I praksis beregner vi historisk ansvar ved at tildele alle mennesker det samme budget fra 1990 og frem. Vi anvender 1990, fordi det er året, hvor FN's forskerpanel udgav sin første rapport, hvori der var bred konsensus om klimaforandringens realiteter. Det var samtidig året, hvor Danmark vedtog klimamålsætninger for første gang. Danmarks har altså gennem sin høje udledning per indbygger siden 1990 opbygget en betydelig "klimagæld", som nu skal afbetales.

Et andet princip som peger på, at det er uretfærdigt at fordele budgettet ligeligt, er det vi her kalder 'kapacitet'. Dette tilsiger, at de lande som har de bedste forudsætninger for at reducere også bør reducere mest. Det svarer til ideen om at de bredeste skuldre skal bære de tungeste byrder. Dette estimerer vi ved at skalere den nødvendige udledningsreduktion med bruttonationalproduktet. Fordi Danmark har betydeligt flere ressourcer per indbygger end gennemsnittet, bør dette have indflydelse på kravene til den danske indsats.

Desuden beregner vi også et budget med udgangspunkt i princippet om 'behov'. Dette tilsiger, at udledninger er retfærdige, så længe de hjælper med at opfylde grundlæggende menneskelige behov. Fordi det danske forbrug ligger langt udover, hvad man kan sige er nødvendigt for at leve et godt liv, bør vi i dette perspektiv begrænse vores udledning til det, som er behovet for at sikre et solidt fundament i livet.

Selvom vi tager udgangspunkt i profileret international forskning, er disse beregninger afhængige af antagelser. De er eksemplificeringer på det forskellige principper og ikke endegyldige sandheder. Alternative antagelser ændrer dog ikke på den overordnede konklusion, idet alle de relevante principper trækker i retning af et mindre budget til Danmark. Resultaterne giver derfor en klar indikation på betydningen af klimaretfærdighed.

Hvis man, som danske politikere påstår, vil leve op til Parisaftalens mål, som den danske klimalov bygger på, kræver det et højere mål og en større indsats end 70 pct.

Principper om retfærdighed i danske og internationale klimaaftaler

De principper vi beskriver her, var også relevante da klimaloven blev indført. Klimarådet konkluderede da også i en af deres rapporter, at hvis man så på principper om klimaretfærdighed, stillede det større krav til reduktionen af danske udledninger.

Når så mange forskellige aktører alligevel taler 70 pct. op, hænger det sammen med, at man -mere eller mindre eksplicit – følger princippet om 'ens per indbygger'. Man sidestiller verdens fattigste med verdens rigeste og dem som driver klimakrisen med dem, som er ofre for den.

Men hvad betyder det så for dansk politik? Givet vanskelighederne ved at få klimaloven indført i sin nuværende form, er det så ikke en idealistisk diskussion uden realpolitiske konsekvenser?

Faktisk ikke. I de internationale klimaforhandlinger har diskussioner om retfærdighed domineret siden det kom på dagsordenen i FN-sammenhæng i 1990'erne. Fattige og sårbare lande har gentagne gange peget på vigtigheden af tage højde for ulighed og principper om retfærdighed, som senere blev indskrevet i Parisaftalen. Det betyder også, at Danmarks rolle i international klimapolitik er betinget af, at man selv anerkender disse ideer i klimalovsindsatsen – eksempelvis en reel anerkendelse af

Danmarks klimagæld i kraft af vores historisk set relativt høje udledninger og medfølgende ansvar for klimakrisen.

Principper om klimaretfærdighed er også reflekteret i aftalen om klimaloven, som påpeger et moralsk og historisk ansvar for at 'gå forrest'. På den måde er beregningerne, vi har lavet, allerede forankret i dansk lovgivning og viser diskrepansen mellem retorikken og det egentlige reduktionsmål. Hvis man, som danske politikere påstår, vil leve op til Parisaftalens mål, som den danske klimalov bygger på, kræver det et højere mål og en større indsats.

Dette er ikke unikt for Danmark. **Anden forskning** med fokus på Sverige og Storbritanniens klimamål, som ligeledes er blevet hyldet som særligt ambitiøse og vidtrækkende, kommer frem til lignende resultater.

Manglende fokus på retfærdighed begrænser den klimapolitiske debat

Den brede konsensus omkring 70 pct.-målsætningen betyder, at der er sat hegnspele for diskussionen om dansk klimapolitik. De klimapolitiske kampe foregår inden for denne ramme. Men principper om klimaretfærdighed viser, at denne er ramme utilstrækkelig. Det betyder, at vi har brug for en helt anden politisk debat herhjemme. Denne erkendelse kan være med til at løsne op for den nuværende uproduktive politiske debat, hvor politikerne forsøger at bilde hinanden og vælgerne ind, at vi kan bremse klimakrisen uden at det medfører større ændringer i vores samfund og levevis.

En genetablering af diskussionen om dansk klimapolitik med udgangspunkt i klimaretfærdighed, tvinger os også til at genoverveje Danmarks rolle i verden bredere set. Det kræver nemlig mere end en reduktion af territoriale drivhusgasudledninger at tage klimaretfærdighed alvorligt. Vi vil fx skulle rette op på den utilstrækkelige **danske klimabistand** og arbejde konkret med at få det danske forbrug bragt inden for **grænserne for det bæredygtige**.

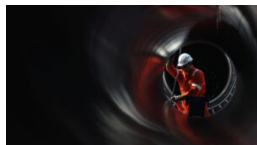
En retfærdighedsorienteret tilgang til klimapolitik indebærer et opgør med forestillingen om, at klimapolitik skal stræbe efter at fastholde status quo i en lettere modificeret version. Den konfronterer os med vores historiske ansvar og position i verden. På den måde åbner principper om klimaretfærdighed for spørgsmålet om, hvilken verden vi gerne vil være med til at skabe. ■

En genetablering af diskussionen om dansk klimapolitik med udgangspunkt i klimaretfærdighed, tvinger os også til at genoverveje Danmarks rolle i verden

Apropos denne artikel:

Jesper Olsen: Vi kan ikke vente flere år på undersøgelsen af FE-sagen

Bahir og Groesmeyer: Glem Arnepensionen. Vores samfund er truet på et fundamentalt plan

Kristian Sloth: Fem spørgsmål til politikere, der ikke vil reducere antallet af landbrugsdyr

Ukraine morgenbrief
14. oktober: Byen var Putins kronjuvel i Ukraine, men Moskva forbereder, at den nu kan blive en del af fronten

Trine Pertou Mach (EL): Vi risikerer at blive taget på sengen, når vores udenrigspolitiske interesser er viet til opretholdelsen af amerikansk hegemoni

Professor Mikkel Thorup: Den moralske økonomi er ikke noget, vi skal opfinde - den er her allerede

Joachim Peter Tilsted (f. 1994) er Ph.d.-studerende ved Lunds universitet ved institut for miljø- og energisystemstudier. Hans forskning omhandler politiske og økonomiske aspekter af grøn omstilling og har i sit Ph.d.-arbejde et særskilt fokus på tung industri.

Jens Friis Lund (f. 1977) er professor i politisk økologi ved Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi på Københavns Universitet. Hans forskning har i stigende grad fokus på politiske og økonomiske aspekter af klimaomstilling og negative emissionsteknologier.

Anders Bjørn (f. 1984) har en Ph.d. fra DTU og er postdoc ved Department of Management ved Concordia University i Canada. Hans forskning omhandler blandt andet metoder til at måle beslaglæggelsen af økologisk råderum og etiske principper for fordeling af knappe ressourcer.

Anders Blok (f. 1978) er lektor ved Sociologisk Institut på Københavns Universitet og forfatter til bogen Den bæredygtige stat (m. Rasmus Willig). Hans forsker blandt andet i civilsamfundets rolle i byers grønne omstilling og storbyers klimainitiativer i Europa og Østasien.

Charlotte Louise Jensen (f. 1984) er tidligere lektor i cirkulær økonomi ved Aalborg Universitet og afgående medlem af Klima- og Omstillingsrådet. Hun arbejder nu som adfærdsanalytiker ved tænketanken CONCITO.

Asker Voldsgaard (f. 1991) er Ph.d.-studerende ved University College London, Institute for Innovation and Public Purpose, hvor han forsker i finansielle strukturer, grøn innovation og grøn kapitaludvikling. ILLUSTRATION: Fødevarer, landbrug og fiskeriminister Rasmus Prehn, klima-, energi- og forsyningsminister Dan Jørgensen, Miljøminister Lea Wermelin og Erhvervsminister Simon Kollerup før præsentation af grønt landbrugsudspil på et pressemøde på Københavns Universitet, TåstruP, 28. april 2021. [FOTO: Mads Claus Rasmussen/Ritzau Scanpix]

Kampen om magten: "En meget berigende politisk bog [...] Anbefales til indkøb"

Mellemøsten Nu: "Bogen er et must-read, hvis man ønsker viden om den herskende uro"

Udgivet nu: "Latinamerika Nu" – køb den direkte fra os i dag og få den med det samme

Ny udgave af Verdens Magter i 2021: "Generelt en af de bedste og mest grundige aktuelle globale analyser..."

AKTUELLE PODCASTS FRA RÆSON MEDIER (GRATIS):

Krisecast: Da Sputnik chokerede USA

Krisecast: Skyggen af 1864

#2 I digitaliseringens tid: Hele serien

I digitaliseringens tid: Imran Rashid

RÆSON udgives af:
RÆSON Medier
c/o Vartov
Farvergade 27A
1463 København K

CVR: 26972116

RÆSON udkommer på tryk fire gange årligt og løbende på nettet, hvor udvalgte artikler er gratis. Bladet, som blev grundlagt i 2002 af Clement Behrendt Kjersgaard, er totalt uafhængigt (enhver artikel er kun udtryk for skribentens holdninger), modtager ikke mediestøtte og er tilmeldt Pressenævnet.

CHEFREDAKTIONEN

Niels Koch-Rasmussen (ansv. chefredaktør)
niels.koch.rasmussen@raeson.dk

Janus Elmstrøm Lauritsen (redaktionschef) jel@raeson.dk

Line Aarup-Jensen (PR- og logistikchef)
line.arup.jensen@raeson.dk

Asger Trier Kjær (redaktør) asger.trier@raeson.dk

Clement Behrendt Kjersgaard (udgiver og grundlægger)
clement@raeson.dk

Indlæg, spørgsmål og kommentarer: redaktionen@raeson.dk

ABONNEMENT

Har du spørgsmål eller ændringer til dit abonnement? Du kan logge ind på din personlige side via:
www.mitabonnement.dk/raeson eller skrive til ordre@raeson.dk